

ELŐSZÓ

A Szegedi Tudományegyetem Állam- és Jogtudományi Kara jelenlegi oktatói, a Statisztikai és Demográfiai Tanszék gesztorálásával, a tanszék gondozásában jelenteti meg ezt a kötetet. Az ünnepi alkalmat a hosszú, munkás évek teltével az szolgálhatja, hogy Prof. Emer. med et jur Herczeg János, betöltötte 70. életévét.

Azóta el is telt már jónéhány hónap, amely az újszerű, költségkímélő e-könyv szerkesztéséhez, a szükséges szoftver tanulásához volt szükséges, - megjegyzem, hogy az angol királynő is hónapokkal a születésnapja után tartja ünnepségét az angol időjárás miatt – így most ősszel tudjuk közreadni az elkészült tanulmány e-könyvet, amely orvosi és jogi pályatársainak, munkatársainak alkotása, a legkorszerűbb elektronikus formában, ami lehetővé tette gazdag képi anyag megjelentetését is.

Herczeg dr 1966-ban Szontágh professzor meghívására került a Szegedi Orvostudományi Egyetem Női Klinikájára. Szontágh professzor már 1970-ben tanulmányútra küldte Londonba. A Klinikát 1972-ben az Egészségügyi Világszervezet Klinikai Kutató Központjává választották és Herczeg dr-t megbízták a Szegeden folyó klinikai reprodukciós proszttaglandin kutatásokkal. Az Egészségügyi Világszervezet munkacsoportjának tagjaként 1972-től kezdődően a 80-as évek végéig számos klinikai vizsgálatot vezetett, közben 1974-75-ben a Washington Egyetemen is hasonló területen dolgozott. Amerikai munkája során is résztvett az egyetemi oktatásban, (magyar felsőfokú és amerikai nyelvvizsgával rendelkezik) Csapo professzor intézetében rendszeresen oktatott angol nyelven a fejlődő országokból érkezett vezető szülésznőgyógyászok és kutatók számára tartott kurzusokon. Itthon is a 70-es és 80-as években csaknem két évtizeden keresztül rendszeres előadója volt az Orvostovábbképző Egyetemen a szakorvosképző és vezetőképző tanfolyamoknak, jelenleg reprodukciós etikát is oktat. Herczeg professzor kutatási és oktatási tevékenysége rendkívül sokrétű, világszerte ismert nemzetközi tekintélyű szakember.

Az Egészségügyi Világszervezettel közösen végzett kutatásaik nemzetközi jelentőségre tettek szert, ma már a világ szülészeti intézeteiben alkalmazzák ezen kutatások eredményeit.

A Köztársasági Elnök 1995-ben egyetemi tanárrá nevezte ki.

Érdeklődésének középpontjában a proszttaglandinoknak a méhműködésre kifejtett hatása állott. Kísérletes vizsgálataiban a Washington Egyetemen izolált nyúl-méhizom készítményen is a proszttaglandinok hatását tanulmányozta, és keresztezett keringésű nyulakon a feltételezett új myometrium inhibitor faktor létezését vizsgálta.

Kezdeti kutatásainak eredményét a "Méhműködés szabályozása" című kandidátusi disszertációjában foglalta össze 1978-ban.

Vizsgálatait neves folyóiratokban publikálta, azok közül némelyik heves nemzetközi irodalmi vitát váltott ki, de néhány év elteltével világossá és bizonyossá vált, hogy a Csapo-féle elmélet egyértelműen bizonyítható, azaz a méhizom terhesség alatti nyugalomban tartásában emberben is a progeszteron hormon a fő tényező. Vizsgálataik végső bizonyítékát a 80-as években az antiprogeszteronok felfedezése hozta meg.

Az Egészségügyi Világszervezet Proszttaglandin Kutató Csoportjában végzett eredményes munkássága elismeréseként 1985-ben a Kutató Csoport Nobel-díjas igazgatója, a Nobel-Bizottság akkori elnöke, Sune Bergström professzor Stockholmba, a Karolinska Egyetemre hívta, ahol akadémiai nagydoktori értekezésén dolgozott, amit később sikeresen meg is védett.

Herczeg dr a 80-as évek második felében klinikai és alapkutatási vizsgálatait tovább folytatta, a WHO felkérése további klinikai vizsgálataiban az antiprogeszteronok méhizomra gyakorolt hatását vizsgálta méhenbelüli nyomáshullámok mérésével. Herczeg dr klinikai kutatásainak egyik legfőbb eredménye az életveszélyes akut szülészeti vérzések farmakológiai kezelése, kidolgozta ennek protokollját és napjainkban is az általa kidolgozott farmakológiai protokoll szerint alkalmazzák a harmadik generációs proszttaglandin származékot az életet közvetlenül veszélyeztető szülészeti atóniás vérzések kezelésére. Így kutatási eredményei nemzetközi és hazai szinten is bevezetést nyertek a mindennapok szülészeti gyakorlatába, ezzel számos anya életét sikerült megmenteni.

Klinikai vizsgálatai legkiemelkedőbb eredménye a kóros méhtevékenység befolyásolásának új lehetősége, az anya számára halálos veszedelmet jelentő szülés utáni atóniás méhvérzés hatékony megelőzése és kezelése.

Herczeg dr által kidolgozott protokoll angolul is megjelent általa írt könyvrészletként New York-ban a Textbook of Perinatal Medicine-ben (Textbook of Perinatal Medicine, Second Edition, New York, 2006, ISBN: 1850709300).

Ezt a protokollt világszerte ismerik és alkalmazzák.

A szülészeti vérzések kezelésének módszeréről Herczeg professzort sokszor felkérték a világ különböző pontjain előadások, referátumok tartására.

Herczeg dr kiváló tanítómesterek mellett dolgozott, a WHO kutatócsoportban munkáját 1972-től kezdődően a Nobel-díjas Bergström professzor irányította, aki több alkalommal meghívta a Stockholm-ban rendezett WHO munkaértekezletekre. Jó kapcsolatokat tartott fenn több kiemelkedő kutatócsoporttal, így az USA-ban Louisville-ben a Rao professzor vezette világhírű kutatócsoporttal is, ahová sikerült hazai kutatótársának ösztöndíjat szereznie. Érdeklődése a demográfia felé is fordult, az Egészségügyi Világszervezettel a családtervezés területén is multicentricus nemzetközi projektet indított, e témakörben is résztvett Genf-ben a WHO munkaértekezletén.

Herczeg dr 112 tudományos közleményt, 16 könyvrészletet, egy könyvet írt, ezenkívül 5 másik könyvnek szerkesztője. Tudományos munkásságára 404 alkalommal hivatkoztak a hazai és nemzetközi szülészeti szakirodalomban. Plenáris előadóként nemzetközi kongresszusokon 11 alkalommal kérték fel.

Párizsban, 2004-ben szakértőként résztvett az anyai elvérésekes halálozás megelőzését tárgyaló Európai Unió program (EUPHRATES) munkaértekezletén.

Érdeklődésének másik, későbbi életpályáját meghatározó iránya az orvosi jog tudományterülete. Már amerikai hosszú tanulmányútja során, - amikor résztvehetett a Washington Egyetemen a közvetlen betegellátásban -, megtapasztalhatta ezen tudományterület bonyolult, többirányú fejlődését, és érezte jövőbeni, kiemelkedő jelentőségét.

Jogi tanulmányainak befejezését követően, 2004-óta az Orvosegyetem jogutódjának a Szegedi Tudományegyetem Állam- és Jogtudományi Karának professzora, és az általa kidolgozott tematika szerint új fakultatív, kötelezően választandó tantárgyat ("jogtudomány és egészségügy") oktat.

Herczeg professzor idejekorán felismerte, hogy a jelenkori drámai technológiai és orvostudományi fejlődés világszerte nagymértékben megnövelte a várható élettartamot. A Világbank 2009-es adatai szerint a közelmúlt 50 év során többet javult a várható élettartam, mint a megelőző 5000 év során.

Ezzel együttjár az egészségügyi költségek korábban elképzelhetetlen mérvű, csillagászati léptékű megnövekedése. Az Országos Egészségbiztosítási Pénztár jelentése szerint kirívó, de valóságos tény, hogy 2011-ben volt olyan beteg hazánkban, akinek kezelésére 174.6 millió forintot költött az állam.

A rendelkezésre álló anyagi javak jog- és ésszerű felosztásán alapul a társadalom egészségi állapota, amely tükrözi a nemzet szociokulturális állapotát.

Herczeg professzor tanítása szerint a jövő jogászáknak meg kell ismerkednie a „high-tech” alkalmazásával a mindennapi joggyakorlatban, az elektronikus, digitális dokumentumok, bizonyítékok analízisével, az elektronikus jogi és orvosi adatbázisok kezelésével, a telemedicina (a műtétet végző személy több ezer kilométerről, számítógép-robottal irányíthatja a műtétet, már most is alkalmazott eljárásként) újkeletű jogi, adatátviteli, adatvédelmi problémáival. Meg kell ismerkednie számítógépgenerált modellekkel és szimulációval, multimédiás technikákkal, melyekkel például távoli, más földrészen vagy akár más űrobjektumon tartózkodó személyek nyilatkozata megfelelő adatvédelemmel továbbítható.

A kórházi betegbiztonság szintén új tudományterület.

Herczeg professzor szerint a páciens-biztonság az egészségügyi ellátással kapcsolatban bekövetkező rossz kimenetel megelőzése, a biztonság szerinte az egészségügyi ellátó rendszer komponenseinek interakciójából áll össze, a biztonság relatív, a vonatkozó irodalom szerint a nem-kívánt események bizonyos szintjét és számát a jogászoknak is el kell fogadni, a betegség súlyosságától és az alternatív kezelési lehetőségek hozzáférhetőségétől függően.

Van egy kívánatos megbiztonság-szint, amit el kell érni, a megbiztonság ugyan relatív, az idő teltével, a gyakorlottsággal javul, ahogy a kockázatok egyre jobban ismertekké válnak.

Herczeg professzor munkásságának következő fontos fejezete az orvos-jogász párbeszéd elősegítése.

Az orvos első helyre teszi betegének kezelését és egészségét, a jogász ügyfelei önrendelkezési jogát képviseli.

A jogászok nem fogadják el az orvosok ellenállását a jogi döntéshozatali mechanizmussal szemben. Az orvosok számára egyszerűbb ellenérzéseiket az ügyvédekre vetíteni, minthogy jogszabályokat illetve jogi eljárásokat kritizáljanak.

A jogász- és az orvostársadalom tevékenységét általuk kidolgozott etikai és normarendszer szabályozza, amely a közönség, mind az orvosok mind a jogászok számára is hozzáférhető etikai előírásokat, célokat fogalmaz meg.

Ahogy az egészségügy számos országban egyre inkább üzleti alapokra helyeződik, az orvosok is egyre inkább ügyvédek segítségére szorulnak, hogy védelmezni tudják érdekeiket, így a két szakterület „szövetségessé” is válhat.

A világszerte kialakuló nonprofit (forprofit) egészségügyi rendszerek és orvosok, orvoscsoportok valamint a jogásztársadalom ilyen rendszerben már nem eleve ellenség, a hangsúly egyre inkább a versenyszférába belépő egészségügy keretei között a szakmai értékek és standardok kikényszerítésére helyeződik.

Az orvostudomány egyre inkább átvesz jogi elveket a jogból, mint a kórházi betegjogok, kezelési eredmények értékelése, protokollok alkalmazása, „bizonyítékokon alapuló orvoslás”, drága kezelési eljárásokat értékelő bizottságok felállítása, bizonyos eljárások (abortus, meddővé tétel, asszisztált reprodukció, lombikbébi programok) alkalmazhatóságának bizottsági értékelése.

Az orvostársadalom előbb-utóbb támaszkodni fog a jogászokra, az egészségügyi ellátásban sok országban várható, a döntéshozatalukat befolyásoló, korlátozó „reformok” elleni védekezésben is.

Az orvos és jogásztársadalom nem küzdhet a jövőben továbbra is a csatamezőn, nem folytathatja a régi harcokat, nem hangsúlyozhatja az ellentéteket, mert mindez akadályozza az együttműködést.

Herczeg professzor hangsúlyozza, hogy meg kell találni a jövőbeni hatékony együttműködés lehetséges területeit.

Herczeg professzor a hazai és a világ tudományos közéletének ismert személyisége.

Bízunk benne, hogy ezen kiadvánnyal a szerzők, különösen a Statisztikai és Demográfiai Tanszék valamennyi oktatója örömet szerez az ünnepeltnek. További munkájához erőt és egészséget kívánunk.

Szeged, 2012. június 14.

Prof.Dr.Szabó Imre

tanszékvezető egyetemi tanár
dékán